

LİSTE VE GÖRSELLERDE CSS STİLLERİ

İÇİNDEKİLER

- Listeler
- Görseller
 - images
 - border
 - border-image
 - border-radius
 - opacity
 - boyutlar
 - background-image

HEDEFLER

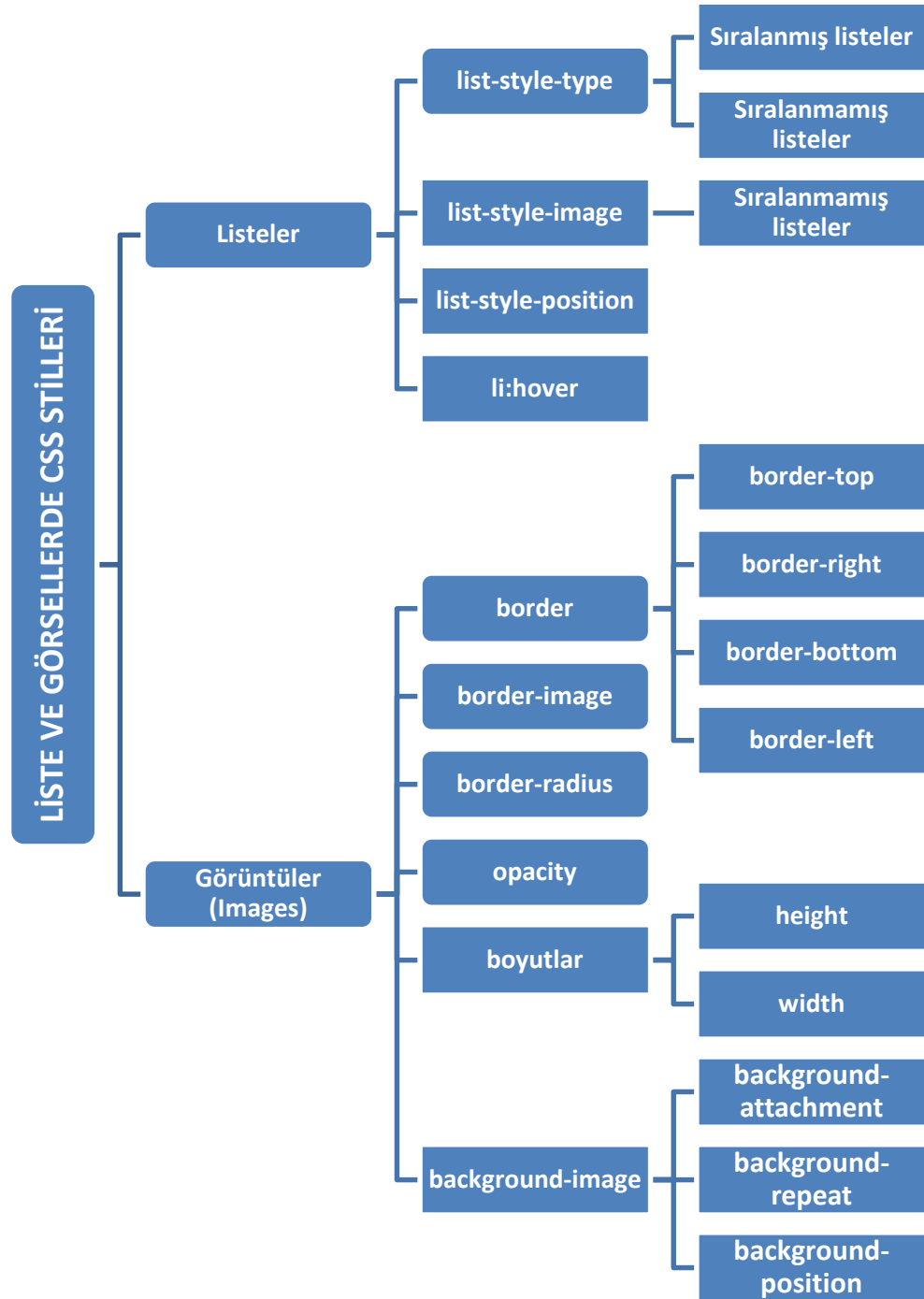
- Bu üniteyi çalıştıktan sonra;
 - Listelerle ilgili stillerin neler olduğunu söyleyebilecek,
 - Listelerle ilgili css bildirimlerinin sonuçlarını seçebilecek,
 - Listelerle ilgili görüntüleri oluşturabilecek ve css tanımlarını gösterebilecek,
 - Görsellerle ilgili özellikleri açıklayabilecek,
 - Görsellerle ilgili css bildirimlerinin sonuçlarını seçebilecek,
 - Görsellerle ilgili görüntüleri oluşturabilecek ve css tanımlarını gösterebileceksiniz.

Atatürk Üniversitesi
Açıköğretim Fakültesi

İNTERNET PROGRAMCILIĞI I Doç. Dr. Ercan TOP

ÜNİTE 7

GİRİŞ

CSS ile ilgili bölümlere CSS (Cascading Style Sheets- Basamaklı Stil Sayfaları) kavramından bahsedilerek başlanmıştır. CSS ile ilgili ilk bölümde stil sayfalarının oluşturulduğu kural yapıları, CSS sürümleri, stil tanımlama yöntemleri, stil tanımında kullanılan seçici ve bildirim bloku ve seçici türleri hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Bölümün geri kalanında ise metin düzenlemeyle ilgili sık kullanılan özellikler (yazı tipleri, yazı tipi aileleri, yazı tipi boyutu, metin hizalama, metin dekorasyon, metin ağırlığı, yazı tipi özelliği, metin dönüştürme, bağlantı kullanımı ve satır yüksekliği) ve bu özelliklere atanabilecek değerlerden bahsedilmiştir.

CSS ile ilgili ikinci bölümde ise öncelikle web sayfalarında renk kavramı hakkında bilgiler verilip color, background ve HSLA özelliklerinden ve tanımlanma yöntemlerinden bahsedilmiştir. Span özelliği ile ilgili bilgiler ve kullanımından örnekler verilmiştir. Sonrasında ise tabloların stillerinin düzenlenmesi ile ilgili olarak border, border-collapse, height, width, padding, margin, table color, hover ve nth-child özelliğinden bahsedilmiştir.

Bu bölümde ise liste ile ilgili özelliklerin (list-style-type, list-style-image, list-style position, li:hover) ve görüntülerle ilgili özelliklerin (border, border-image, border-radius, opacity, width, height, background-image) yaygın olarak kullanılanları incelenecektir. Özelliklerin kullanım şekilleri ve yöntemleri hakkında detaylı açıklamalar yapılacak, kullanım şekilleri ve yöntemleri ile ilgili tam HTML dosyaları veya HTML dosyalarının bazı bölümlerinin ekran görüntüleri paylaşılacaktır. Hazırlanan HTML kodlarının tarayıcılarda açıldığında ortaya çıkan görüntüleri de HTML dosyalarının içerikleriyle birlikte verilerek, öğrencilerin HTML kodu ve bu kodlarla ortaya çıkacak görüntüyü zihinlerinde eşleştirmelerine yardımcı olunmaya çalışılacaktır.

LİSTELER

HTML’de iki ana tür liste vardır:

- (unordered list - sıralanmamış listeler): Liste öğeleri imlerle işaretlenir.
- (orderd list - sıralı listeler): Liste öğeleri sayılarla veya harflerle işaretlenir.

CSS liste özellikleri şunların yapılmasına izin verir:

- Sıralı listeler için farklı liste ögesi işaretleyicileri ayarlama,
- Sırasız listeler için farklı liste ögesi işaretleyicileri ayarlama,
- Bir resmi liste ögesi işaretçisi olarak ayarlama,
- Listelere ve listeleme öğelerine arka plan renkleri ekleme.

list-style-type

Sıralı ve sıralanmamış listeler için çeşitli seçenekler ve işaretçiler bulunmaktadır. list-style-type özelliği, liste ögesi işaretleyicisinin türünü belirtir. CSS list-style-type özelliği, liste maddesi işaretçisinin stilini tanımlamak için

CSS list-style-type özelliği, liste maddesi işaretçisinin stilini tanımlamak için kullanılır.

kullanılır. Sıralanmamış listeler için list-style-type özelliğinin alabileceği değerler ve açıklamaları aşağıdadır.

- *Disc*: Liste ögesi işaretleyicisini bir madde imine ayarlar (varsayılan).
- *Circle*: Liste ögesi işaretçisini bir daireye ayarlar.
- *Square*: Liste ögesi işaretleyicisini kareye ayarlar.
- *None*: Liste öğeleri işaretlenmez.

Tablo 7.1.'de sıralanmamış liste için iki tane class bildirimi ve bildirilen bir class tanımının uygulaması görünmektedir. Dosyada "i" ve "ii" adında iki tane class tanımlanmış, her iki class tanımında list-style-type özelliği için farklı özellikler bildirilmiştir. Tanımlanan bu class seçicisinden bir tanesi sıralanmamış listeye uygulanmıştır. Tablo 7.1.'de ayrıca dosyanın tarayıcıda açıldığında görünümü de bulunmaktadır.

Tablo 7.1. Sıralanmamış Liste list-style-type Örneği

Html Sayfası	Sayfanın Tarayıcıdaki Görüntüsü
<pre><!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> ul.i{list-style-type: circle;} ul.ii{list-style-type: square;} </style> </head> <body> <ul class="ii"> Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Erzurum </body> </html></pre>	

Sıralanmış listeler için list-style-type özelliğinin alabileceği bazı değerler ve açıklamaları aşağıdadır.

- *decimal*: 1 ile başlayan ondalık sayılar
- *decimal-leading-zero*: 10'dan küçük sayılar için önüne 0 eklenir, 1 ile başlayan ondalık sayılar
- *lower-roman*: küçük Romen rakamları
- *upper-roman*: Büyük harf Romen rakamları
- *lower-greek*: Küçük harf Yunanca
- *lower-alpha*: Küçük ASCII harfleri

Sıralanmamış listeler için list-style-type özelliğinin alabileceği değerler; disc, circle, square ve none olarak belirlenmiştir.

- *lower-latin*: Küçük ASCII harfleri (IE7'de desteklenmez)
- *upper-alpha*: Büyük ASCII harfleri
- *upper-latin*: Büyük ASCII harfleri (IE7'de desteklenmiyor)
- *georgian*: Gürcü numaralandırma

Tablo 7.2.'de sıralanmış liste için iki tane class bildirimi ve bildirilen bir class tanımının uygulaması görünmektedir. Dosyada "i" ve "ii" adında iki tane class tanımlanmış, her iki class tanımında list-style-type özelliği için farklı özellikler bildirilmiştir. Tanımlanan bu class seçicisinden bir tanesi sıralanmış listeye uygulanmıştır. Şekilde ayrıca dosyanın tarayıcıda açıldığında görünümü de bulunmaktadır.

Tablo 7.2. Sıralanmış Liste list-style-type Örneği

Html Sayfası	Sayfanın Tarayıcıdaki Görüntüsü
<pre><!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> ol.i{list-style-type: lower-alpha;} ol.ii{list-style-type: decimal-leading-zero;} </style> </head> <body> <ol class="ii"> Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Erzurum </body> </html></pre>	

list-style-type:none bildirimi, madde işaretlerini / madde imlerini kaldırmak için kullanılabilir. Ayrıca listenin varsayılan kenar boşluğu ve dolgusu da kaldırılmak istenirse Tablo 7.3.'teki gibi tanımlama yapılabilir. Tablo 7.3.'teki tanımlama ile sıralanmamış listenin madde imleri kaldırılmış ve kenar boşluğu ve dolgu değerleri de sıfır olarak bildirilmiştir. Tablo 7.3.'te ayrıca dosyanın tarayıcıda açıldığında gösterimi de bulunmaktadır.

list-style-type:none bildirimi, madde işaretlerini / madde imlerini kaldırmak için kullanılabilir.

Tablo 7.3. Sıralanmamış Liste list-style-type:none Örneği

Html Sayfası	Sayfanın Tarayıcıdaki Görüntüsü
<pre> <!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> ul{list-style-type: none; margin:0px; padding:0px;} </style> </head> <body> Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Erzurum </body> </html> </pre>	

list-style-image

Sıralanmamış listeler için *liste ögesi işaretçisi olarak bir görüntü tanımlamaya* olanak sağlar. Tablo 7.4.'te işaretçi olarak "fakulte.gif" dosyasının işaretçi olarak tanımlanması ve html dosyasının tarayıcıda açıldığı esnadaki görüntüsü de verilmektedir. Tarayıcıdaki görüntüde işaretçi olarak resim dosyası görülebilmektedir.

Tablo 7.4. Sıralanmamış Liste list-style-image Örneği

Html Sayfası	Sayfanın Tarayıcıdaki Görüntüsü
<pre> <html><head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> ul{list-style-image: url("fakulte.gif");} </style></head> <body> Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi </pre>	

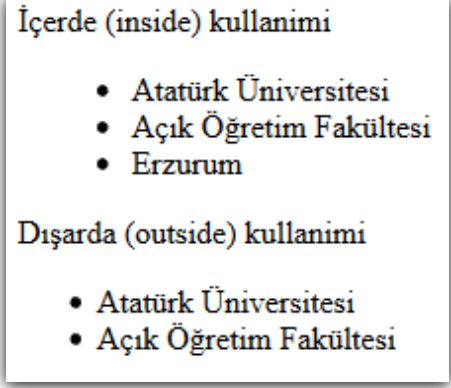
list-style-image özelliği, sıralanmamış listeler için liste ögesi işaretçisi olarak bir görüntü tanımlamaya olanak sağlar.

```
<li> Erzurum </li>
</ul>
</body>
</html>
```

list-style-position

İşaretçilerin konumlandırılmasına olanak sağlar. Bu özellik *içeride (inside)* ve *dışarıda (outside)* değerleri bildirilerek kullanılabilir. Tablo 7.5.'te inside ve outside özelliğinin sıralanmamış liste için class olarak tanımlanması gösterilmiştir. Tablo 7.5.'te ayrıca bu iki değer için css tanımı yapılan dosyanın web tarayıcısında açıldığında görüntüsü de gösterilmektedir.

Tablo 7.5. Sıralanmamış Liste list-style-type Örneği

Html Sayfası	Sayfanın Tarayıcıdaki Görüntüsü
<pre><!DOCTYPE html> <html lang="tr"> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> ul.ic{list-style-position: inside;} ul.dis{list-style-position: outside;} </style> </head> <body> <p>İçerde (inside) kullanımı</p> <ul class="ic"> Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Erzurum <p>Dışarda (outside) kullanımı</p> <ul class="dis"> Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi </body></pre>	

list-style-position özelliği, işaretçilerin konumlandırılmasına olanak sağlar.

</html>

li: hover

Fare üzerine getirildiğinde, farenin üzerinde olduğu liste ögesini vurgulamayı sağlar. Örnek olarak imleç, sıralanmamış listede liste ögesinin üzerine geldiğinde ögenin arka plan rengini değiştiren stil bildirimi "*li: hover { background: #88ee55; }*" olarak tanımlanabilir. Tablo 7.6.'da ve etiketleri için çeşitli bildirimler ve bütün bildirimlerin sonuçlarının tarayıcıda gösterimi yapılmıştır. Stil tanımlanmasında etiketi arka plan rengi ve dolgusu (padding) için değer; etiketi arka plan rengi, dolgu ve sol kenar boşluğu için değer; etiketinin hover seçicisi arka plan rengi için değer bildirimi yapılmıştır. Tablo 7.6.'daki görüntü web tarayıcısında açıldığında ve imleç Erzurum yazısının üzerinde iken elde edilmiştir. İmleç Erzurum metninin üzerinde iken, stil bildiriminde tanımlandığı gibi diğer sıralanmamış liste öğelerinin arka plan renginden farklı bir renkte arka plan rengi gösterilmiştir.

Tablo 7.6. li: hover Örneği

Html Sayfası	Sayfanın Tarayıcıdaki Görüntüsü
<pre> <!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> ul { background: #33eeff; padding: 20px;} li { background: #ffee55; padding: 5px; margin-left: 35px;} li: hover { background: #88ee55;} </style> </head> <body> Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Erzurum </body> </html> </pre>	

GÖRSELLER (IMAGES)

Görüntüler (images)

Tüm görsellere stiller ayarlayarak görseller için standart bir görünüm yaratılabilir.

CSS, sayfalarda kullanılan görüntülerin nasıl görüntüleneceğinin ayarlanmasına olanak sağlar. Tüm görsellere stiller ayarlayarak görseller için standart bir görünüm yaratılabilir. Bu sayede, sayfalar arasında tutarlık sağlanarak sayfa ziyaretçilerine daha profesyonel bir izlenim yaratılabilir. Tarayıcıda görüntülerin kenarlıkları (*border*), *border-radius* (oval köşeler), genişlikleri (*width*) / yükseklikleri (*height*), opaklık dereceleri (*opacity*), konumlarını (*background-position*) ve imleç üzerlerine geldiğinde (*hover*) stilleri değiştirmek için CSS tanımlamaları kullanılabilir.

border

Görüntülere kenarlık eklemek için border özelliği kullanılabilir. border özelliği ile kenar boşlukları ve/veya dolgu özelliği kullanmak görüntülerin sayfalarda daha etkili bir şekilde yerleştirilmesi için işe yarayabilmektedir. Tablo 7.7.'de görüntüye ince siyah bir kenarlık ile kenarlık ve görüntü arasına biraz (5px) dolgu ekleyen stil bildirimi gösterilmektedir. Tablo 7.7.'de ayrıca stil tanımı yapılan dosyanın web tarayıcısında açıldığında görüntüsü de gösterilmektedir. Görüntüde görselin etrafına ince düz siyah bir çerçeve çizildiği ve görselin çizilen çerçevenin kenarlarından biraz içerde (padding:5px; bildiriminden dolayı) yerleştirildiği gözlemlenebilir.

Tablo 7.7. Kenarlık (border) Örneği

Html Sayfası	Sayfanın Tarayıcıdaki Görüntüsü
<pre><!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> img { border: 1px solid black; padding: 5px;} </style> </head> <body> </body> </html></pre>	

Tablo 7.7.'deki stil bildiriminde bütün kenarlar için kenarlık ve dolgu *tek bir bildirim* ile yapılmıştır. Kenarlık stil tanımında her bir kenar için ayrı ayrı bildirim yapılabilir. Üst kenarlık için *border-top*, sağ kenarlık için *border-right*, alt kenarlık için *border-bottom* ve sol kenarlık için *border-left* özellikleri kullanılabilir.

border-image özelliği, bir ögenin çevresindeki normal kenarlık yerine kullanılacak bir resim belirlemeye olanak sağlar.

border-image

border-image (kenarlık resmi) özelliği ile bir ögenin etrafında kenarlık olarak kullanılacak bir görsel ayarlanabilmektedir. border-image özelliği, bir ögenin çevresindeki *normal kenarlık yerine kullanılacak bir resim belirlemeye* olanak sağlamaktadır. Özellik tanımlaması *kenarlık olarak kullanılacak görüntü, resmin nereden dilimleneceği ve orta bölümlerin tekrarlanacağını veya uzatılacağını tanımlayan* üç bölümden oluşmaktadır. border-image özelliği öncelikle *görüntüyü alıp dokuz kısma* bölmektedir. Sonra *köşeleri köşelere* yerleştirilmektedir ve orta bölümler belirtilen şekilde tekrarlanmakta veya uzatılmaktadır. border-image özelliğinin çalışması için nesnenin *border (kenarlık) özelliğinin* de tanımlanmış olması gerekmektedir. Tablo 7.8.'de border-image özelliği bir class stilinde kullanılmış ve <p> etiketine uygulanmıştır. Border-image tanımında kenarlık için kullanılacak resim (border-image.png Şekil 7.1.'de gösterilmektedir), resmin nasıl dilimleneceği (yüzde 33.3'lük bir oran belirlenmiştir) ve orta bölümün tekrarlanacağı (*round*) belirtilmiştir. Dilimlenen resmin köşeleri border-image özelliği uygulanan alanın köşelerine uygulanmıştır. Yapılan işlemin daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla dilimleme için kullanılan resmin (Şekil 7.1.) köşeleri farklı renklerle boyanmıştır. border-image stil tanımının üçüncü bölümü için kullanılabilecek değerler *round* (çevrele), *repeat* (tekrarla) ve *stretch* (uzat) olarak tanımlanmıştır.

Tablo 7.8. Kenarlık Resmi (border-image) Özelliği

Html Sayfası	Sayfanın Tarayıcıdaki Görüntüsü
<pre> <!DOCTYPE html> <html> <head> <title>Stiller </titl <style> .kenarlik { height:50px; width:50px; padding: 15px; border: 10px solid transparent; border-image: url(border-image.png) 33.3% round;} </style> </head> <body> <p class = "kenarlik">atauni</> </body> </html> </pre>	

Şekil 7.1. Kenarlık Olarak Kullanılacak Resim (border-image.png)

border-radius özelliği, öğelere yuvarlatılmış köşeler eklemeye olanak sağlar.

border-radius

Yuvarlak (oval) köşeli görüntüler oluşturmak için border-radius özelliği kullanılabilir. Kenarlık yarıçapı özelliği, ögenin köşelerinin yarıçapını tanımlar. Bir başka ifade ile bu özellik, *ögelere yuvarlatılmış köşeler eklemeye olanak sağlar*. Bütün köşeler için tek değer tanımlanabildiği gibi ayrı ayrı her bir köşe için de yarıçap tanımlanabilmektedir. Tablo 7.9.'da kenar çizgisi olarak bir piksel, düz ve siyah çizgi ve bütün köşeler için tek bir border-radius değeri tanımlaması yapılmıştır. Aynı zamanda Tablo 7.9.'da HTML dosyasının tarayıcıda açılmış hâli de gösterilmektedir. Resim dosyasının tarayıcıdaki görüntüsü incelendiğinde görüntünün kenarlarının tam kare olmadığı, kenarlarının yuvarlatılarak gösterildiği gözlemlenebilir.

Tablo 7.9. Yuvarlak Köşeli Görseller (border-radius) Örneği

Html Sayfası	Sayfanın Tarayıcıdaki Görüntüsü
<pre> <!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> img {border: 1px solid black; border- radius:20px} </style> <body> </body> </html> </pre>	

Aynı görselin *farklı köşeleri için farklı yuvarlama değerleri* de tanımlanabilmektedir. Tablo 7.10.'da border-radius bildiriminde dört farklı değer tanımlanmıştır. İlk değer sol üst köşe (60px), ikinci değer sağ üst köşe (40px), üçüncü değer sağ alt köşe (20px) ve dördüncü değer sol alt köşe (0px) için

border-radius özelliği ile aynı görselin farklı köşeleri için farklı yuvarlama değerleri de tanımlanabilmektedir.

belirlenmiştir. Farklı değerler kullanılarak tanımlanan ve uygulanan stilin tarayıcıda görüntüsü de Tablo 7.10.'da incelenebilmektedir. Sol üst köşedeki köşenin yarıçapı, sağ üst ve sağ alt köşelerinin yarıçapından ve hiç yuvarlak köşe tanımlanmayan sol alt köşeden açıkça farklı görünmektedir.

Tablo 7.10. Farklı Değerde Yuvarlak Köşeli Görseller Örneği

Html Sayfası	Sayfanın Tarayıcıdaki Görüntüsü
<pre><!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> img {border: 1px solid black; border- radius:60px 40px 20px 0px;} </style> </head> <body> </body> </html></pre>	

border-radius bildirimi ile sadece bütün köşelere tek bir değer ve her bir köşe için farklı değer bildirimi yapılmamaktadır. *Border-radius özelliği bildiriminde iki ve üç değer de kullanılabilir.* İki değerli border-radius bildiriminde (örneğin, border-radius {40x 5px;}); ilk değer (60px) sol üst ve sağ alt köşeye, ikinci değer (5px) sağ üst ve sol alt köşelere uygulanır. Üç değerli border-radius bildiriminde (örneğin, border-radius {60x 40px 5px;}); ilk değer (60px) sol üst köşeye uygulanır, ikinci değer (40px) sağ üst ve sol alt köşelere uygulanır ve üçüncü değer (5px) sağ alt köşeye uygulanır.

border-radius özelliği için yuvarlama değeri olarak % oranı da kullanılabilir.

border-radius özelliği için *değer olarak % oranı* da kullanılabilir. Sayısal değerlerde olduğu gibi bütün köşeler için tek bir yüzdelik değer, her bir köşe için farklı yüzdelik değer, üçlü yüzdelik değer (ilk değer sol üst köşe için, ikinci değer sağ üst ve sol alt köşe için ve üçüncü değer sağ alt köşe için) ve ikili yüzdelik değer (ilk değer sol üst ve sağ alt köşe için, ikinci değer sağ üst ve sol alt köşe için) tanımlanabilmektedir. Tablo 7.11.'de bütün köşeler için tek bir yüzdelik border-radius ve border değer tanımlaması yapılmıştır. Tablo 7.11.'de aynı zamanda HTML dosyasının tarayıcıda açılmış hâli de gösterilmektedir. Görsel incelendiğinde, bütün köşelerin aynı oranda ovalleştirildiği gözlenebilir.

border-radius özelliğinin yüzdelik değeri 100% olarak tanımlandığında, tam yuvarlak veya elips bir görüntü elde edilebilir.

Tablo 7.11. Yüzdelik Değerlerle Yuvarlak Köşeli Görseller Tanımlama Örneği

Html Sayfası	Sayfanın Tarayıcıdaki Görüntüsü
<pre><!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> img {border: 1px solid black; border-radius: 10%;} </style> <body> </body> </html></pre>	

border-radius özelliğinin *yüzdelik değeri 100% olarak tanımlandığında, tam yuvarlak* (görsel tam kare ise daire, görsel tam kare değilse elips) bir görüntü elde edilebilir. `` etiketi stil tanımını “`img {border: 1px solid black; border-radius:100%;}`” olarak yaptığımızda Şekil 7.2.’deki gibi tam elips bir görüntü elde edilebilir. İşlemde kullanılan görsel kare olsaydı görüntü de tam bir daire olacaktı.

Şekil 7.2. Tam Oval (border-radius) Örneği

Opacity özelliği bir görselin saydamlık derecesini tanımlamak için kullanılır.

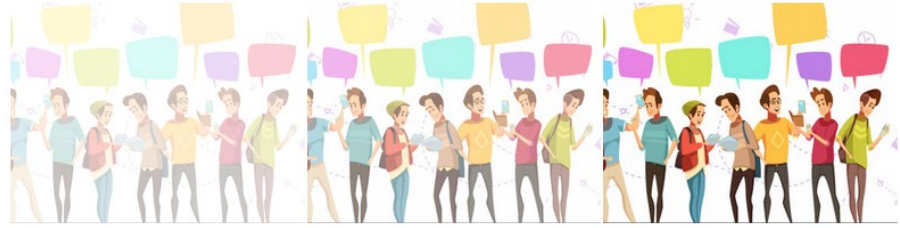
opacity

opacity özelliği kullanarak bir görselin saydamlık derecesi tanımlanabilir. **opacity** özelliği için *0.0 ile 1.0 arasında* değerler tanımlanabilir. Opaklık özelliğinde

kullanılan değerlerden, *1 görselin hiç şeffaf olmadığını, 0,5 görselin %50 şeffaf olduğunu ve 0 görselin tamamen şeffaf olduğunu* tanımlar. Tablo 7.12’de etiketi için opacity değerleri 0.3, 0.6 ve 1 olan üç class stili tanımlanmıştır. Tanımlanan class stillerinin uygulandığı görsellerin tarayıcıda açılmış hâli incelendiğinde (Şekil 7.3.), farklı opaklık değerlerinin etkisi de kolayca gözlenebilmektedir. Opaklık değeri olarak 0.3 kullanılan ilk görselin en saydam olduğu, opaklık değeri olarak 0.6 kullanılan ikinci görselin daha az saydam olduğu ve opaklık değeri olarak 1 kullanılan üçüncü görselde saydamlığın hiç kullanılmadığı görülebilmektedir.

Tablo 7.12. Opaklık (opacity) Örneği

Html Sayfası
<pre> <!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> img.bir {opacity: 0.3; img.iki {opacity: 0.6;} img.uc {opacity: 1;} </style> </body> </body> </html> </pre>

Şekil 7.3. Farklı Opaklık Değeri Gösterimi

Boyutlar

Görüntülerin yüksekliğini (height) ve genişliğini (width) değiştirmek veya ayarlamak için stil tanımlanabilmektedir. İndirme hızları nedeniyle görüntü boyutlarını ayarlamak için tarayıcıyı kullanmak iyi bir fikir değildir ama yine de sayfaların düzenli görüntülenmesi için sıklıkla kullanılmaktadır. CSS ile görüntüler standart bir genişlik veya yükseklik değeri kullanılarak ayarlanabilir, hatta boyutların içinde bulunan alana göre otomatik olarak ayarlanması da yapılabilir.

Görüntüler yeniden boyutlandırıldığında, en iyi sonuçları elde etmek için, sadece bir boyutu (yükseklik veya genişlik) yeniden boyutlandırmak yeterlidir.

Görüntüler yeniden boyutlandırıldığında, *en iyi sonuçları elde etmek için, sadece bir boyutu (yükseklik veya genişlik) yeniden boyutlandırmak* gerekir. Bu, görüntünün en boy oranını korumasını sağlar ve böylece görüntünün tarayıcıda değişik / orantısız görünmesi engellenebilir. *Diğer değer otomatik olarak ayarlanmalı ya da tarayıcıya en boy oranını koruması bildirilmelidir.* Tablo 7.13.'te etiketi için iki farklı class stili tanımlanmıştır. "Bir" adlı ilk class stili tanımlanmasında "height" değeri 193 ve "width" değeri auto (otomatik) olarak bildirilmiştir. "İki" adlı ilk class stili tanımlanmasında "height" değeri 193 ve "width" değeri 517 olarak bildirilmiştir. Örnekte kullanılan görüntünün (sosyalmedia.jpg) boyutu 517*386 pikseldir. Dosya tarayıcıda açıldığında (Şekil 7.4.) "bir" adlı class tanımı uygulanan görselde görüntünün deforme olmadığı, sadece boyutunun küçüldüğü görülmektedir. "iki" adlı class tanımı uygulanan görselde görüntünün deforme olduğu görülmektedir.

Tablo 7.13. Görsel Boyutlarını Kullanma Örneği

Html Sayfası

```
<html>
<head>
  <meta charset="UTF-8">
  <title>Stiller</title>
  <style type="text/css">
    img.bir {height: 193px; width:auto;}
    img.iki {height: 193px; width:517px;}
  </style>
</head>
<body>
  
  
</body>
</html>
```


Şekil 7.4. Dosya Boyutu Web Sayfası Görüntüsü

Web sayfalarında bir arka plan görseli oluşturmak background-image özelliği ile oldukça kolay bir işlemdir.

background-image

CSS, görsellerle süslü arka planlar oluşturmayı kolaylaştırır. Tüm sayfaya, belirli bir bölgeye veya yalnızca belirli bir öğeye arka planlar eklenebilir. Sayfada bir arka plan görseli oluşturmak background-image özelliği ile oldukça kolay bir işlemdir. *Arka plana yalnızca bir görsel yerleştirmek için <body> etiketine stil tanımlamak yeterlidir.* Tablo 7.14.'te body etiketinin background-image özelliği

için “logo.jpg” dosyası arka plan olarak tanımlanmıştır. Sayfa tarayıcıda açıldığında (Şekil 7.5.) dikeyde ve yatayda “logo.jpg” dosyasının sayfa boyunca yan yana ve alt alta yerleştirildiği görülmektedir. Bu şekilde yapılan tanımla, sayfa boyunca tanımlanan görselin sayfaya yerleşimi yapılmaktadır.

Tablo 7.14. Arka Plan Resim (background-image) Örneği

Html Sayfası
<pre> <html> <head> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> body {background-image:url(logo.png);} h3 {text-align:center; font-size:50px; color:blue; font-weight:bold; padding:30px; text-transform:uppercase;} </style> </head> <body> <h3>Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi</h3> </body> </html> </pre>

```

<style type="text/css">
  body {background-image:url(logo.png);}
  h3 {text-align:center; font-size:50px;
      color:blue; font-weight:bold; padding:30px;
      text-transform:uppercase;}
</style>

```


Şekil 7.5. Arka Plan Görseli Web Sayfası Görüntüsü

Görüntülerle yapılabilecek bir diğer özellik de filigran gibi sayfanın geri kalanıyla kaydırma yapmayan bir arka plan görüntüsü oluşturmaktır. “*background-attachment*” özelliği, arka plan görüntüsünün sayfanın geri kalanıyla kaydırılmasını

veya sabitlenmesini belirler. `background-attachment` özelliğinin alabileceği değerler;

`background-repeat` özelliği ile belirtilen görselin yalnızca yatayda, dikeyde veya sadece bir defa döşenmesi sağlanabilir.

- *scroll*: Arka plan resmi sayfa ile birlikte içerik kaydırılır. Bu varsayılan değerdir.
- *fixed*: Arka plan resmi sayfa ile birlikte kaymaz. İçerik sabit arka planın üzerinde kayıyor gibi görünür
- *local*: Arka plan resmi, ögenin içeriğiyle birlikte kaydırılır.

Arka plan için diğer bir stil seçeneği *background-repeat* özelliğidir. Bu özellik kullanılarak belirtilen görselin yalnızca yatayda, dikeyde veya sadece bir defa döşenmesi sağlanabilir. Varsayılan olarak, arka plan görüntüsü hem dikey hem de yatay olarak tekrarlanır. `Background-repeat` özelliğinin alabileceği değerler;

- *repeat*: Arka plan görüntüsünün hem dikey hem de yatay olarak tekrarlandığı varsayılan değerdir. Son görüntü sığmazsa kırpılır.
- *repeat-x*: Arka plan görüntüsü sadece yatay olarak tekrarlanır.
- *repeat-y*: Arka plan görüntüsü sadece dikey olarak tekrarlanır.
- *no-repeat*: Arka plan resmi tekrarlanmadı. Resim sadece bir kez gösterilecektir.
- *space*: Arka plan resmi, kırpma olmadan mümkün olduğu kadar tekrarlanır. Boşluklar görüntüler arasında eşit olarak dağıtılır.
- *round*: Boşluk doldurmak için arka plan görüntüsü tekrarlanır ve kıvrılır veya uzatılır.

Tablo 7.15.'te `<body>` etiketine "*background-repeat: repeat-y;*" bildirimi ile "logo.png" dosyasının arka plan olarak sayfa boyunca sadece y ekseninde (yukardan aşağıya) yerleştirileceği tanımlanmıştır. Ayrıca dosyanın tarayıcıda açıldığında ortaya çıkan görüntüsü (Şekil 7.6.) incelendiğinde dosyanın arka plan olarak sadece yukardan aşağıya sayfa boyunca yerleştirildiği gösterilmiştir. Stil tanımında kullanılan "*background-attachment: fixed*" özelliği ile arka planın içerikle birlikte kaymaması (arka plan sabit ve yazılar üzerinden akıyormuş gibi görünmesi) bildirimi yapılmıştır.

`Background-position` özelliği ile arka plan görüntüsünün başlangıç konumu ayarlanır.

Tablo 7.15. Arka Plan Resim (`background-image`) Örneği

Html Sayfası
<pre> <!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> body {background-image:url(logo.png); background-repeat: repeat-y; background-attachment: fixed;} h3 {text-align:center; font-size:50px; color:blue; font-weight:bold; padding:30px; </pre>

```

text-transform:uppercase;}</style>
</head>
<body>
<h3>Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi</h3>
</body>
</html>

```


Şekil 7.6. Arka Plan Görseli Tekrarlanması Web Sayfası Görüntüsü

Arka plan görüntüsü, sayfalarda background-position özelliğine göre yerleştirilir. Background-position özelliği ile arka plan görüntüsünün başlangıç konumu ayarlanır. *“background-position” değeri belirtilmezse, görüntü her zaman ögenin sol üst köşesine yerleştirilir.* “background-position” özelliği için “left top” ve “right center” gibi anahtar kelimeler, sayfanın x ve y koordinatlarının yüzdesi, son olarak da sayfanın x ve y koordinatlarındaki başlangıç noktası değerleri tanımlanabilir. Tablo 7.16.’da “logo.png” dosyasının arka plan görseli olarak sadece bir defa kullanılması “background-image” ve “background-repeat” özellikleri ile bildirilmiştir. *“background-position:300px 100px;”* bildirimi ile bu tek gösterimin x ekseninde 300. piksel ve y ekseninde 100. piksel kesişim noktasından başlaması tanımlanmıştır. Şekil 7.7.’de dosyanın tarayıcıdaki görüntüsü de verilmektedir. Görüntü incelendiğinde görselin sadece bir defa arka plan olarak belirlenen noktaya yerleştirildiği görülmektedir.

Tablo 7.16. Arka Plan Görseli Konum (background-position) Örneği

Html Sayfası
<pre> <!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="UTF-8"> <title>Stiller</title> <style type="text/css"> body {background-image:url(logo.png); background-repeat: no-repeat; background-position:300px 100px; } </pre>

background-position” değeri belirtilmezse, görüntü her zaman ögenin sol üst köşesine yerleştirilir.

```
h3 {text-align:center; font-size:50px;
color:blue; font-weight:bold; padding:30px;
text-transform:uppercase;}
</style>
</head>
<body>
<h3>Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi</h3>
</body> </html>
```

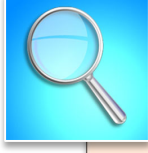
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
AÇIK ÖĞRETİM FAKÜLTESİ

Şekil 7.7. Arka Plan Görseli Yerleşimi Web Sayfası Görüntüsü

**Bireysel
Etkinlik**

- Görsellere; kenarlık eklemek gibi, css stilleri kullanarak gölgelik eklemek de mümkün müdür? Araştırınız.

Özet

•LİSTS (LİSTELER)

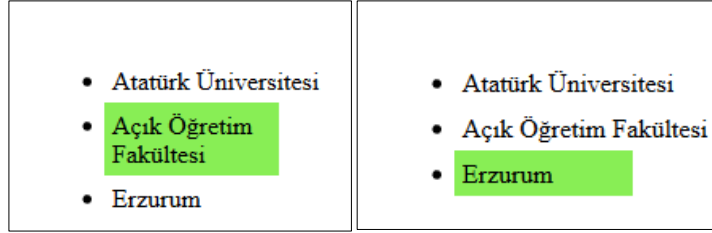
- HTML’de iki ana tür liste vardır:
- (unordered list - sıralanmamış listeler): Liste öğeleri imlerle işaretlenir.
- (orderd list - sıralı listeler): Liste öğeleri sayılarla veya harflerle işaretlenir.
- list-style-type**: Sıralı ve sıralanmamış listeler için çeşitli seçenekler ve işaretçiler bulunmaktadır. List-style-type özelliği, liste öğesi işaretleyicisinin türünü belirtir.
- list-style-image**: Sıralanmamış listeler için liste öğesi işaretçisi olarak bir görüntü tanımlamaya olanak sağlar.
- list-style-position**: İşaretçilerin konumlandırılmasına olanak sağlar. Bu özellik içeride (inside) ve dışarıda (outside) değerleri bildirilerek kullanılabilir.
- li:hover**: Fare üzerine getirildiğinde, farenin üzerinde olduğu liste öğesini vurgulamayı sağlar.

•GÖRÜNTÜLER (İMAGES)

- CSS, sayfalarda kullanılan görüntülerin nasıl görüntüleneceğinin ayarlanmasına olanak sağlar. Tüm görsellere stiller ayarlayarak görseller için standart bir görünüm yaratılabilir. Bu sayede, sayfalar arasında tutarlık sağlanarak sayfa ziyaretçilerine daha profesyonel bir izlenim yaratılabilir.
- Border**: Görüntülere kenarlık eklemek için border özelliği kullanılabilir. Border özelliği ile kenar boşlukları ve/veya dolgu özelliği kullanmak görüntülerin sayfalarda daha etkili bir şekilde yerleştirilmesi için işe yarayabilmektedir.
- border-image**: border-image (kenarlık resmi) özelliği ile, bir öğenin etrafındaki kenarlık olarak kullanılacak bir görüntü ayarlanabilmektedir. border-image özelliği, bir elemanın çevresindeki normal kenarlık yerine kullanılacak bir resim belirlemeye olanak sağlamaktadır.
- border-radius**: Yuvarlak (oval) köşeli görüntüler oluşturmak için border-radius özelliği kullanılabilir. Kenarlık yarıçapı özelliği, öğenin köşelerinin yarıçapını tanımlar. Aynı görselin farklı köşeleri için farklı yuvarlama değerleri de tanımlanabilmektedir. Border-radius özelliği bildiriminde bir, iki, üç ve dört değer de kullanılabilir. border-radius özelliğinin yüzdelik değeri 100% olarak tanımlandığında, tam yuvarlak veya elips bir görüntü elde edilebilir.
- Opacity**: opacity özelliği kullanarak bir görüntünün saydamlık derecesi tanımlanabilir. opacity özelliği için 0.0 ile 1.0 arasında değerler tanımlanabilir. Opaklık özelliğinde kullanılan değerlerden, 1 görselin hiç şeffaf olmadığını, 0,5 görselin %50 şeffaf olduğunu ve 0 görselin tamamen şeffaf olduğunu tanımlar.
- Boyutlar**: Görüntülerin yüksekliğini (height) ve genişliğini (width) değiştirmek veya ayarlamak için stil tanımlanabilmektedir. İndirme hızları nedeniyle görüntü boyutlarını ayarlamak için tarayıcıyı kullanmak iyi bir fikir değildir ama yine de sayfaların düzenli görüntülenmesi için sıklıkla kullanılmaktadır.
- background-image**: CSS, görsellerle süslü arka planlar oluşturmayı kolaylaştırır. Tüm sayfaya veya yalnızca belirli bir öğeye arka planlar eklenebilir. background-attachment” özelliği, arka plan görüntüsünün sayfanın geri kalanıyla kaydırılmasını veya sabitlenmesini belirler. background-repeat özelliği kullanılarak belirtilen görselin yalnızca yatayda, dikeyde veya sadece bir defa döşenmesi sağlanabilir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

- Aşağıdakilerden hangisi sıralanmamış listelerdeki list-style-type özelliğinin alabileceği değerlerden değildir?
 - disc
 - square
 - circle
 - none
 - diamond
- İmleç, liste öğelerinin üzerinde iken liste öğesinin arka planı aşağıdaki görüntülerdeki gibi olmaktadır. Bu işlemin gerçekleşmesini aşağıdaki hangi stil tanımı gerçekleştirebilir?

- `<style type="text/css"> li { padding: 5px; margin-left: 35px; }
ul { padding: 20px; } li: hover { background: #88ee55; width: 100px; }
</style>`
- `<style type="text/css"> li { padding: 5px; margin-left: 35px; }
ul { padding: 20px; } li: hover { background: #88ee55; } </style>`
- `<style type="text/css"> li { padding: 5px; margin-left: 35px; }
ul { padding: 20px; } li: hover { background: #88ee55; height: 100px; }
</style>`
- `<style type="text/css"> li { padding: 5px; margin-left: 35px; }
ul { padding: 20px; } ul: hover { background: #88ee55; } </style>`
- `<style type="text/css"> li { background: #88ee55; width: 100px; }
ul { padding: 20px; } li: hover { padding: 5px; margin-left: 35px; }
</style>`

3. Aşağıdaki stil tanımı uygulanmış liste öğeleri nasıl görünüyor olabilir?

```
<style type="text/css"> li{width:200px; height:auto; background-color:
aqua;} ul {list-style-type: circle; border:1px dashed coral;} </style>
```

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)

4. Görsellerin css stilleriyle düzenlenmesi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenemez?

- a) Görseller yeniden boyutlandırıldığında, görüntünün bozulmaması için sadede bir boyutu tanımlamak yeterli olabilir.
- b) Görsellerin standart bir şekilde görüntülenebilmesi için stiller kullanılabilir.
- c) "background-attachment" özelliği ile arka plan görüntüsünün sayfanın geri kalanıyla kaydırılması veya sabitlenmesi belirlenir.
- d) "background-repeat" özelliği ile belirtilen görselin ekrana döşenme yönü ve sayısı ile ilgili bilgiler düzenlenebilir.
- e) Border-radius özelliği ile tam bir daire şekli elde etmek mümkün değildir.

5. Aşağıdaki görüntünün gerçekleşmesini hangi stil tanımı gerçekleştirebilir?

- a) `img{border-image:url("border-image.png") 33% round; border:1px double green;}`
- b) `img{border-radius:30px 10px; border:1px solid green;}`
- c) `img{border:30px 10px; background-image:url("border-image.png");}`
- d) `img{border:10px solid red; background-image:url("border-image.png");}`
- e) `img{border-radius:30px; border:1px solid green;}`

6. "border-image.png" dosyasının sayfada arka plan resmi olarak aşağıdaki gibi görüntülenmesini hangi css kod bloku sağlayabilir?

border-image.png

web sayfası görüntüsü

- a) `body {background-image:url(border-image.png); background-repeat:no-repeat; background-position:300px -70px;}`
- b) `img {background-image:url(border-image.png); background-repeat: no-repeat; background-position:300px -70px; }`
- c) `border-radius {background-image:url(border-image.png); background-repeat: no-repeat; background-position:300px -70px; }`
- d) `opacity {background-image:url(border-image.png); background-repeat: no-repeat; background-position:300px -70px; }`
- e) `body {background-image:url(border-image.png); background-repeat: no-repeat; background-position:-70px 300px; }`

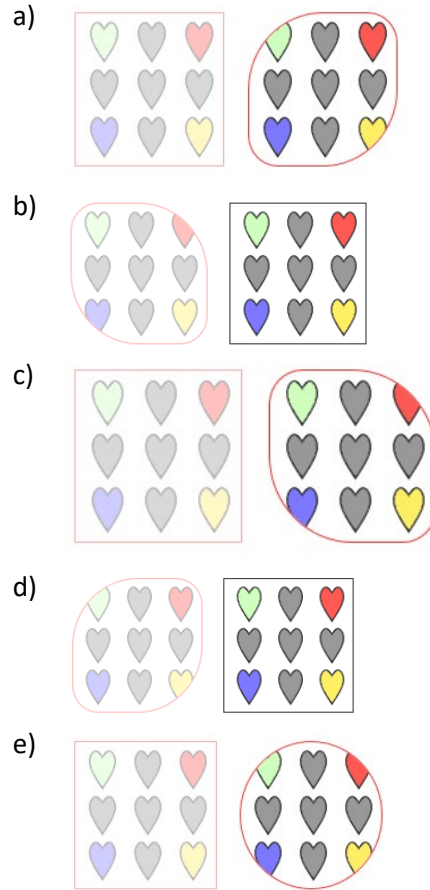
7. Aşağıdaki stil tanımları aynı resme ayrı ayrı uygulanıyor. Bu sayfanın görüntüsü hangisi olabilir?

```
<style type="text/css">
```

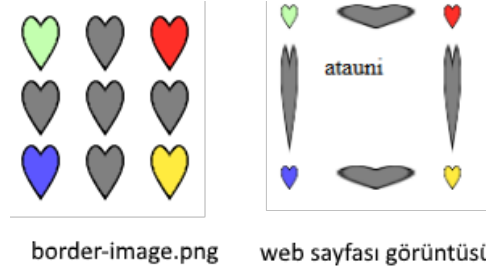
```
.bir {opacity:0.3; border:1px solid red;}
```

```
.iki {border-radius:20% 50%; opacity:0.8; border:1px solid red;}
```

```
</style
```


8. Aşağıdaki “border-image.png” dosyası kullanılarak “atauni” metninin web sayfası görüntüsündeki gibi görünmesi sağlanmıştır. Bu işlemin gerçekleşmesini aşağıdaki hangi stil tanımı gerçekleştirebilir?

border-image.png

web sayfası görüntüsü

- `<style type="text/css">.cerceve { height:60px; width:60px; padding: 15px; border: 20px solid transparent; border-image: url(border-image.png) 33.3% round; } </style>`
 - `<style type="text/css">.cerceve { height:60px; width:60px; padding: 15px; border: 20px solid transparent; background-image: url(border-image.png); } </style>`
 - `<style type="text/css">.cerceve { height:60px; width:60px; padding: 15px; border-image: url(border-image.png) 33.3% stretch; } </style>`
 - `<style type="text/css">.cerceve { height:60px; width:60px; padding: 15px; border: 20px solid transparent; border-image: url(border-image.png) 33.3% stretch; } </style>`
 - `<style type="text/css">.cerceve { height:60px; width:60px; padding: 15px; border: 20px solid transparent; border-image: url(border-image.png) 33.3% repeat; } </style>`
9. Arka plan resmi olarak “arka-plan.jpg” dosyasını kullanan, arka plan resmini yatayda tekrarlayan ve arka plan görüntüsünün sayfanın geri kalanıyla birlikte kaymadığı stil tanımı aşağıdakilerden hangisi olabilir?
- `body {background-image:url(arka-plan.jpg); background-repeat: repeat-y; background-attachment: fixed;}`
 - `body {border-image:url(arka-plan.jpg); background-repeat: repeat-x; background-attachment: fixed;}`
 - `body {background-image:url(arka-plan.jpg); background-repeat: repeat-x; background-attachment: fixed;}`
 - `img {background-image:url(arka-plan.jpg); background-repeat: repeat-x; background-attachment: scroll;}`
 - `body {background-image:url(arka-plan.jpg); background-repeat: repeat-x; background-attachment: scroll;}`

10. Aşağıdaki class stil tanımlarından hangisi, uygulandığı görselin saydamlık değerini %50 ve köşeleri 10 piksel çapında yuvarlamak için uygundur?
- a) `<style type="text/css"> .resim {border-radius:20px; opacity:0.5; </style>`
 - b) `<style type="text/css"> img {border-radius:20px; opacity:0.5; border:5px solid green;} </style>`
 - c) `<style type="text/css"> img {border-radius:20px; opacity:0.5; </style>`
 - d) `<style type="text/css"> .resim {border-radius:20px; opacity:0.5; border:5px solid green;} </style>`
 - e) `<style type="text/css"> img {border-radius:20px; opacity:50%; border:5px solid green;} </style>`

Cevap Anahtarı

1.e, 2.a, 3.a, 4.e, 5.b, 6.b, 7.c, 8.d, 9.c, 10.d

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Brown, T. B. (2018). CSS master (2nd Edition). VIC: SitePoint Pty. Ltd.

Dean, J. (2019). Web programming with HTML5, CSS, and Javascript. MA: Jones & Bartlett Learning, LLC, an Ascend Learning Company.

Grant, K. J. (2018). CSS in Depth. NY: Manning Publications Co.

Meyer, E. A. (2018). CSS Pocket Reference (5th Edition). CA: O'Reilly Media, Inc.